

การแก้ปัญหาที่ทศตวรรษที่ ๒๑ ต้องใช้วิธีคิดของตัวเอง

เวลาแต่ละวัน

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒

ธรรมาภิบาล

ของ

ท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต)

เรื่อง

เวลาแต่ละวัน อย่าให้ผ่านไปเปล่า

เพื่อความเจริญแพร่หลายแห่งธรรม

และความเจริญอกงามแห่งปัญญา

.....

.....

บ ท น ำ

พระธรรมอำนวยพร

ในภาวะการณ์ปัจจุบัน การดำเนินชีวิตของชาวพุทธ ผู้ที่มองโลกในแง่ที่ตรงตามความเป็นจริง เป็นสภาวะที่เหมาะสม อันเป็นการทดสอบกำลังกายและกำลังใจของพวกเราทั้งหลาย ที่จะฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ อันเกิดจากภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่โลกกำลังเผชิญอยู่ เพื่อให้โลกได้พบกับความสงบสุขมีสันติภาพโดยทั่วกัน ธรรมโอวาทของท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก มีคุณค่าที่จะใช้แก้ปัญหาลบล้างไปด้วยดี คือ **“ให้พลิก หายนะเป็นพัฒนา”** อันเป็นคำสอนที่เกิดจากเมตตาธรรมอย่างสูงยิ่ง เพื่อการพัฒนาของพวกเราทั้งหลาย ด้วยการฝึกตนให้เป็นผู้ที่พึ่งตนเองได้ สมดังพุทธภาษิตที่ว่า **“บุคคลที่ฝึกดีแล้ว ย่อมได้ที่พึ่งที่หาได้ยาก”**

ในวาระอันเป็นมงคลนี้ ขอมอบพระธรรมอำนวยพรของท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) อันว่าด้วยพุทธวิธีครองตนในสภาวะการณ์ปัจจุบัน แต่ท่านสาธุชนทั้งหลาย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต.....

ในศุภวารดิถีขึ้นปีใหม่
พระธรรมปิฎก ได้เมตตาให้พร
อันเป็นมงคลแก่พุทธศาสนิกชน ความว่า

“ปีใหม่คือเวลาใหม่ที่สดใส ยังสะอาดบริสุทธิ์อยู่
จึงน่าชื่นชม น่าพึงพอใจ น่าทำจิตใจให้ร่าเริง เบิกบาน แต่การ
ที่จะใหม่ จะสดใส ก็อยู่ที่เราทำมัน เพราะเวลานั้นเหมือนกัน
ทุกวัน วันขึ้นปีใหม่หรือวันท้ายปีเก่า ก็คือเวลาที่พระอาทิตย์
ขึ้น พระอาทิตย์ตก อย่างเดิม โลกหมุนไปเรื่อยๆ เราจึงต้อง
ทำให้ใหม่ คือทำจิตใจของเราให้ใหม่ อย่างน้อยให้ร่าเริง สดใส
บริสุทธิ์ แต่การร่าเริงนั้นก็ต้องระวัง อย่าร่าเริงแบบโมหะ
อย่าสนุกสนานแบบไม่คิดหน้าคิดหลัง ให้คิดมองไปข้างหน้า
ว่าปีใหม่ไม่ใช่วันเดิวนะ เหลืออีกตั้ง ๓๖๔ วัน จะต้องร่าเริง
ทั้งปี เราจะต้องทำให้วันปีใหม่เป็นเพียงวันเริ่มต้นที่จะนำมา
ซึ่งความร่าเริงทั้ง ๓๖๕ วัน”

ร่าเริงแจ่มใส ต้องมีจิตใจที่ประกอบด้วยความดีงาม

“ทำอย่างไรให้วันปีใหม่เป็นวันเริ่มต้นแห่งความร่าเริง
ตลอด ๓๖๕ วัน ก็คือต้องมีจิตใจที่ประกอบด้วยความดีงาม
ไม่ใช่มุ่งแต่จะสนุกสนานแบบโมหะหลงมัวเมา เราจะต้องคิดดี
ตั้งใจดี มีความเพียรพยายาม เราจะเดินหน้า เราจะสร้างสรรค์
ทำให้ชีวิตของเรามีความดีงาม ความสุขความเจริญ เราจะ
ทำให้สังคมประเทศชาติของเรามีความดีงาม ความสุข
ความเจริญ เมื่อตั้งใจได้แบบนี้ จิตใจก็ร่าเริงเบิกบาน
เมื่อตั้งใจแล้ว ก็ใช้ปัญญาคิดหาทางปรับปรุงพัฒนาชีวิต
ให้เดินหน้า รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ วันขึ้นปีใหม่เปรียบ
ได้กับเป็นจุดท้าทายเราว่าเราจะใช้เวลาเป็นไหม เราจะสร้าง
ความเจริญงอกงามและความสุขได้สำเร็จหรือไม่ มงคลจะ
มีมาจริงหรือเปล่า”

มองทุกซีให้ถูก ใช้ทุกซีให้เป็น ทุกซีนั้นจะนำประโยชน์มาให้แก่ชีวิตของเรา

“เมื่อมีความทุกข์ อย่าตื่นเต้น แต่ต้องมองสถานการณ์ให้ถูก พอดีพอดี ไม่ร้ายเกินไปหรือดีเกินไป อย่ามองแคบๆ ให้มองไปข้างหน้าว่าเราสามารถผ่านสถานการณ์อันเลวร้ายครั้งนี้ไปด้วยดี เรื่องทุกข์สุขนั้นเป็นของธรรมดา คนเราก็อยากจะหนีทุกข์ประสบสุขเหมือนกันหมด แต่เมื่อเราอยู่ในโลก ก็ต้องเจอกับมันทั้งสองอย่างเป็นเรื่องธรรมดาหมุนเวียนเปลี่ยนไปเป็นอนิจจัง แต่เมื่อคิดได้เช่นนี้ก็ต้องไม่ปลงใจหรือปล่อยตัวม้วนอนสบาย ต้องมองเหตุผลค้นเหตุปัจจัยและหาทางแก้ไข อย่างน้อยสุขทุกข์ก็มีทั้งแง่ดีแง่ร้าย ความทุกข์ใช้ไม่เป็นก็จะกลายเป็นการบีบคั้นตัวเอง ทุกอย่างรอบตัวแยกไปหมดทั้งกายใจ แต่ถ้าใช้เป็น มองทุกซีให้ถูก ทุกซีนั้นก็จะเป็นประโยชน์”

การแก้ปัญหาที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สุด
ก็คือแก้ปัญหาที่ตัวเอง
ด้วยการปรับการดำเนินชีวิตเสียใหม่

“ปุณฺณเมื่อถูกทุกข์บีบคั้นหรือภัยคุกคาม ก็จะถูก
ขึ้นด้นร่นขวนขวาย ทำให้มีแรงขึ้นแล้วเพียรพยายาม
หาทางออก เราก็จะมีความเข้มแข็ง แต่ทั้งนี้ต้องมีสติมั่น
ไม่วุ่นวายหวั่นไหว จากนั้นก็ใช้ปัญญาไตร่ตรองพิจารณา
เมื่อเจอกับทุกข์อย่าไปหมดหวัง หรือเศร้าเสียใจเกินไป
จงใช้ทุกข์เป็นพลังผลักดันในการเดินหน้า คนประสบความสำเร็จ
โดยมากก็เคยทุกข์มาก่อนทั้งนั้น ปัญหาที่เราประสบ
ในปัจจุบันที่จะต้องแก้ไขก็คือ ปัญหาจากการดำเนินชีวิตที่
ผิดพลาด เมื่อทราบว่าผิดพลาดก็แก้ไขด้วยการดำเนินชีวิต
ใหม่ให้ถูกต้อง แล้วชีวิตก็จะดีขึ้น การแก้ปัญหาที่ศักดิ์สิทธิ์
ที่สุดก็คือ แก้ปัญหาที่ตัวเอง ด้วยการปรับการดำเนินชีวิต
เสียใหม่ โดยต้องเป็นนักผลิต นักสร้างสรรค์ ไม่พึงเพื่อ
ไม่เห็นแก่จะบริโภคอย่างเดียว รู้จักใช้สิ่งที่มีน้อยที่สุดให้เป็น
ประโยชน์มากที่สุด”

เปลี่ยนทุกข์ที่เผชิญเป็นเวทีพัฒนาตัวเอง
ให้ได้บทเรียน และบททดสอบ
เพื่อใช้เป็นเวทีฝึกฝนปัญญาพัฒนาชีวิต

“จงใช้ปัญญามองปัญหา ที่ผ่านมาเหตุการณ์กรุงแตก สงครามโลก ยิ่งแยกว่านี้ตั้งมากมาย อย่าไปหมดหวัง เมื่อมีคนตกทุกข์อยู่สังคมเดียวกันก็ต้องช่วยเหลือกัน คนที่มีความทุกข์เองก็อย่าไปโดดเดี่ยวตัวเอง ตัองหาที่ปรึกษา หาแนวความคิดจากที่อื่นๆด้วย ให้มองทุกข์เป็นที่ทดสอบ ตัวเองว่า เราสบายมานาน พอเจอทุกข์แล้วจะไปรอดไหม หากผ่านได้ก็แสดงว่าเราเก่งพอสมควร จงใช้ทุกข์เป็นบททดสอบ เป็นบทเรียน และเป็นเวทีพัฒนาตนเอง เวลานี้ เวทีพัฒนาตนเองมาถึงแล้ว ให้ใช้เวทีนี้ในการสู้ปัญหา พัฒนาปัญญาความสามารถ แล้วเราก็จะเกิดความภาคภูมิใจ เมื่อประสบความสำเร็จ”

เวลาแต่ละวัน
อย่าให้ผ่านไปเปล่า
ไม่มากก็น้อยต้องให้ได้อะไรบ้าง

“ขอฝากคติที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า เวลาแต่ละวันอย่าให้ผ่านไปเปล่า ไม่มากก็น้อยต้องให้ได้อะไรบ้าง คำว่า ได้นั้นมีหลายแบบ บางคนก็นึกถึงการได้ทรัพย์สินเงินทอง ผลประโยชน์ บางคนก็หมายถึงได้งานได้การ บางคนก็ได้คุณธรรมพัฒนาจิตใจ บางคนก็หมายถึงได้ศึกษาเล่าเรียน พัฒนาสติปัญญาให้เจริญก้าวหน้า และถึงแม้บางคนจะไม่ได้อะไรทั้งวัน เวลาจะนอนก็ขอให้ได้จิตใจที่ผ่องใส นาที่สุดท้ายก่อนจะหลับขอให้หลับไปด้วยจิตใจสบาย เบิกบาน ผ่องใส ปีใหม่ก็จะเป็นปีใหม่ที่ดั่งยามแน่นอน”

ถ้าอยากสร้างชาติกันใหม่
ต้องร่วมกันสร้างเยาวชน
“พลิกหายนะให้เป็นพัฒนา”
เป็นโอกาสแก้ไขความผิดพลาดที่ผ่านมาให้ถูกต้อง

“ช่วงนี้นับได้ว่าเป็นโค้งใหม่แห่งประวัติศาสตร์ชาติไทย เป็นเวลาที่จะต้องตั้งตัวให้ดี เป็นโอกาสแก้ไขความผิดพลาดที่ผ่านมา และทำใหม่ให้ถูกต้อง ที่อยากย้ำก็คือ ถ้าจะช่วยสร้างชาติไทยกันใหม่ ต้องสร้างเยาวชนของเราให้ดีเสียก่อน เราต้องสร้างเด็กของเราให้เป็นนักสร้างสรรค์ ให้การศึกษาในรูปแบบที่سهพอเพื่อศึกษา ศึกษาเพื่อสร้างสรรค์ ไม่ใช่สร้างเยาวชนให้เป็นนักบริโภคเพียงอย่างเดียว”

(ธรรมอานวยพร ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ข่าวสด วันเสาร์ที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๑)

อมฤตพจนา

พันธุรักษ์ - พบสุข

ลาโภ อลาโภ ยโส อยโส จ
นินทา ปลื้สา จ สุขํ จ ทุกข์
เอเต อนิจฺจา มนุเชสุ ธมฺมา
มา โสจิ ก็ โสจสิ ปฏฐุปาท
ได้ลาภ เสื่อมลาภ ได้ยศ เสื่อมยศ นินทา
สรรเสริญ สุขและทุกข์ สิ่งเหล่านี้เป็นธรรมดา
ในหมู่มนุษย์ ไม่มีความเที่ยงแท้แน่นอน
อย่าเศร้าโศกเลย ท่านจะโศกเศร้าไปทำไม

อสาตํ สาทฐูปเน ปิยฐูปเน อปฺปิยํ
ทุกข์ สุขสฺส ฐูปเน ปมตฺตมติวตฺตติ
ผู้ที่มัวเพลินประมาทอยู่กับสิ่งที่ชอบใจ
สิ่งที่รัก และสิ่งที่เป็สุข จะถูกสิ่งที่ไม่ชอบ
ไม่รักและความทุกข์ เข้าครอบงำ

น หีสนฺติ อภิภูจัน
ไม่มีอะไร ไม่มีใครเบียดเบียน

หิรญญ์ เม สุวณฺณ เม เอสา รตฺติบุทฺติวา กถา
ทุมฺเมธานํ มนุสฺसानํ อริยธมฺมํ อปสฺสตุ
พวกมนุษย์ผู้อ่อนปัญญาไม่เห็นอารยธรรม
สนทนากล่อกันทั้งวันทั้งคืน แต่ในเรื่องว่า
เงินของเรา ทองของเรา

ยาวเทวสฺสหุ กิณฺจจิ ตาวเทว อชาทิสฺสุ
ตราบไดยังมีขึ้นเนื้อคาบไว้นิดหน่อย
ตราบนั่นก็ยังถูกกลุ่มรุมยื้อแย่ง

นาพุทฺธิตฺตหโร โสโก นานาคตฺตสฺชาวโห
ความโศกนำสิ่งล่วงแล้วคืนมาไม่ได้
ความโศกไม่อาจนำมาซึ่งความสุขในอนาคต

โสจํ ปณฺฑิตฺโต โหติ ภตฺตตฺตฺตสฺส น รุจฺจติ
อมิตฺตา สุมฺนา โหนฺติ สลฺลวิทฺธสฺส รูปฺปโต
แม้เสรำโศกอยู่ก็ซุบผอมลง อาหารก็ไม่อยาก
รับประทาน ศัตรูก็พลอยดีใจ ในเมื่อเขาถูก
ลูกศรแห่งความโศกเสียบแทงย่ำแย้อยู่

โย อตฺตโน ทุกฺขมนานุปฺภุชฺโฐ
ปเวทเย ชนฺตุ อกาลรูปเ
อานนฺทโน ตสฺส ภาวนติ มิตฺตา
หิตฺสโน ตสฺส ทุกฺชี ภาวนติ
ผู้ใด พอใครถามถึงทุกข์ของตน
ก็บอกเขาเรื่อยไป ทั้งที่มีไช้กาลอันควร
ผู้นั้นจะมีแต่มิตรชนิดเจ้าสำราญ
ส่วนผู้หวังดีต่อเขาก็มีแต่ทุกข์

กาลญฺจ ญฺตุวาน ตถาวิชฺสฺส
เมธาวิํ เอกมนํ วิทิตฺวา
อกุเขยฺย ตปฺปานิ ปฺรสุส ธีโร
สณฺหํ คิริ อตฺถวดี ปมฺญฺเจ
คนฉลาด พึงรู้จักกาลอันควร กำหนดเอา
คนมีความคิด ที่ร่วมใจกันได้แล้ว
จึงบอกทุกข์ร้อน โดยกล่าววาจาสละสลวย
ได้ถ้อยได้ความ

สุขํ วต ตสฺส น โหติ กิณฺจ
ผู้ไม่มีอะไรให้กังวล ย่อมมีแต่ความสุขหนอ

อนาคตปุปชปุปาย อติตสุสานุไสจนา
เอเตน พาลา สุตฺตุนฺติ นโฬว หริโต ลฺลิต
ชนทั้งหลายผู้ยังอ่อนปัญญา เฝ้าแต่ฝันเพื่อ
ถึงสิ่งที่ยังไม่มาถึง และหวนละห้อยถึง
ความหลังอันล่วงแล้ว จึงชูปชิตหม่นหมอง
เสมือนต้นอ้อสด ที่เขาถอนทิ้งขึ้นทิ้งไว้ที่ใน
กลางแดด

ชคฺคํ น สงฺกมิ นปี เภมิ โสตุตุ
รตุตินฺทิวา นานุปตฺนติ มามํ
หานึ น ปสฺสสามิ กุหิณฺจิจิ โลเก
ตสฺมา สฺสเป สพฺพพฺภูตานุกมฺปี
เราเดินทางไปในแดนสัตว์ร้าย ก็ไม่หวาดหวั่น
ถึงจะนอนหลับในที่เช่นนั้น ก็ไม่กลัวเกรง
คืนวันผ่านไป ไม่มีอะไรให้เราเดือดร้อน
เรามองไม่เห็นว่ามีอะไรที่เราจะเสีย ณ ที่ไหนในโลก
เพราะฉะนั้น เราจึงนอนสบาย
ใจก็คิดแต่จะช่วยเหลือปวงสัตว์

สภิกฺขุจํ ปสฺส วิหณฺณมานํ
ดูสิ! คนมีห่วงกังวล วุ่นวายอยู่

อดีต นานุเสจฺนุตติ นปฺปชฺชปฺปนฺตติ นาคตํ
ปจฺจุปฺปนฺเนน ยาเปนฺตติ เตน วณฺโณ ปสฺสิตติ
ผู้ถึงธรรม ไม่เศร้าโศกถึงสิ่งที่ล่วงแล้ว
ไม่ฝันเพื่อถึงสิ่งที่ยังไม่มาถึง ดำรงอยู่ด้วย
สิ่งที่ปัจจุบัน ฉะนั้น ผิพพรรณจึงผ่องใส

สุชีโน วตารหฺนโต
ท่านผู้ไกลกิเลส มีความสุขจริงหนอ

ยถาปิ อุกฺกเก ชาตํ ปุณฺณทริภักฺกํ ปวชฺสฺสเมตติ
โนปฺลิปฺปติ โตเยน สุจิตฺตํ มโนรมํ
ตเถว จ โลกเก ชาโต พุทฺโธ โลเก วิหริติ
โนปฺลิปฺปติ โลเกน โตเยน ปทุมํ ยถาฯ
ดอกบัว เกิดและเจริญงอกงามในน้ำ
แต่ไม่ติดน้ำ ทั้งส่งกลิ่นหอม ชื่นชูใจ
ให้รรมย์ฉันใด พระพุทธเจ้า
ทรงเกิดในโลกและอยู่ในโลก แต่ไม่ติดโลก
เหมือนบัวไม่ติดน้ำฉันนั้น

(พุทธภาษิตจากหนังสือ อมฤตพจนนา หมวดพันทุกข์-พบสุข
โดยพระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) มูลนิธิพุทธธรรมจัดพิมพ์)